

ТКАЧЕНКО

Сергій Анатолійович
nukoblikaudit@inbox.ru

к.е.н., доцент кафедри обліку і аудиту, в.о. ректора Вищого навчального закладу «Міжнародний технологічний університет «Миколаївська політехніка»

УДК 338.242.2:[65.012.122:338.43]

АТРИБУТ КОНЦЕНТРАЦІЙНОГО ГАРАНТУВАННЯ ПІДСИСТЕМИ ДІАГНОСТИКИ В СИСТЕМІ СТРАТЕГІЧНОГО УПРАВЛІННЯ ДІЯЛЬНІСТЮ ПІДПРИЄМСТВ, ВИРОБНИЧИХ ОБ'ЄДНАНЬ КРАЇНИ

ATTRIBUTE CONCENTRATION PROVIDE DIAGNOSTIC SUBSYSTEM IN THE SYSTEM OF STRATEGIC MANAGEMENT OF BUSINESS ACTIVITIES AND INDUSTRIAL ASSOCIATIONS OF THE COUNTRY

У статті вперше розкрито основні, найбільш важливі сторони інструментарію організаційного забезпечення функції інтегральної економічної діагностики в сучасних умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань підсистеми держави. Формування і впровадження підсистеми єдиної (комплексної) економічної діагностики пов'язане із вирішенням організаційних питань. Створення організаційного забезпечення підсистеми означає як розмежування функцій між людиною та машиною електронною цифровою, так і більш чітко визначення функцій та завдань управлінського персоналу, а в ряді випадків і удосконалення організаційних схем органів управління, які виконують економіко-аналітичні функції. Вже на даному етапі очевидна доцільність виділення із числа структурних ланок підприємства (об'єднання), які займаються економічною

діагностикою, провідного підрозділу, який би визначав методичні принципи діагностики, її організацію на виробництві, напрямки розвитку діагностики в умовах функціонування функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань. Створення в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань інструментарію організаційного забезпечення підсистеми системної (комплексної) економічної діагностики істотно зменшує трудомісткість економіко-аналітичних розрахунків, підвищуючи при цьому якісні характеристики і технічні параметри, економічну ефективність управління за рахунок досягнення глибинного всебічного дослідження, високої комплексності та оперативності діагностики. Наведене питання, яке вирішують при проектуванні в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань підсистеми інтегральної (комплексної) економічної діагностики, далеко не повне. Серед перспектив подальшого розвитку в означеному напрямку можна без сумніву назвати застосування універсальних методів створення підсистеми управління, підготовку кадрів фахівців для потреб галузей системи економіки країни і цілий ряд інших питань, вирішення яких виступає не менш актуальним.

В статье впервые раскрыты основные, наиболее важные стороны инструментария организационного обеспечения функции интегральной экономической диагностики в современных условиях функционально развитых систем стратегического управления деятельностью предприятий и производственных объединений подсистемы государства. Формирование и внедрение подсистемы единой (комплексной) экономической диагностики связано с решением организационных вопросов. Создание организационного обеспечения подсистемы означает как разграничение функций между человеком и машиной электронной цифровой, так и более чёткое определение функций и задач управленческого персонала, а в ряде случаев и совершенствование организационных схем органов управления, которые выполняют экономико-аналитические функции. Уже на данном этапе очевидна целесообразность выделения из числа структурных звеньев предприятия (объединения), которые занимаются экономической диагностикой, ведущего подразделения, который бы определял методические принципы диагностики, её организацию на производстве, направления развития диагностики в условиях функционирования функционально развитых систем стратегического управления деятельностью предприятий и производственных объединений. Создание в функционально развитых системах стратегического управления деятельностью предприятий и производственных объединений инструментария организационного обеспечения подсистемы системной (комплексной) экономической диагностики существенно уменьшает трудоёмкость экономико-аналитических расчётов, повышая при этом качественные характеристики и технические параметры, экономическую эффективность управления за счёт достижения глубинного всестороннего исследования, высокой комплексности и оперативности диагностики. Приведённый вопрос, который решают при проектировании в функционально развитых системах стратегического управления деятельностью предприятий и производственных объединений подсистемы интегральной (комплексной) экономической диагностики, далеко не полон. Среди перспектив дальнейшего развития в рассматриваемом направлении можно без сомнения назвать применение универсальных методов создания подсистемы управления, подготовку кадров специалистов для отраслей системы экономики страны и целый ряд других вопросов, решение которых выступает не менее актуальным.

In the article for the first time disclosed the main, the most important aspects of organizational tools to ensure an integrated function of economic diagnostics in modern conditions functionally advanced systems of strategic management activities of industrial enterprises and scientific-production association's subsystem state. Creation and implementation of a single subsystem

(complex) economic diagnostics related to the solution of organizational issues. Creating organizational support subsystem is a separation of functions between man and machine digital, and a clearer definition of the roles and tasks of managerial staff and, in some cases, improving the organizational charts of controls that perform economic and analytical functions. Already at this stage obvious expediency of allocation of the number of structural units of the enterprise (association), are engaged in economic diagnostics, the leading unit, which would define the methodological principles of diagnosis, its organization in manufacturing, diagnostics development trends in the functioning of the functional development of systems of strategic management activities of industrial enterprises and scientific-production associations. The establishment of functionally advanced systems of strategic management activities of industrial enterprises and scientific-production associations toolkit organizational maintenance subsystem of system (complex) economic diagnostics significantly reduces the complexity of the economic and analytical calculations, while improving the quality features and specifications, cost management efficiency by achieving deep comprehensive study, high complexity and efficiency of diagnosis. The above questions, which decide the design of systems in the functional development of strategic management activities of industrial enterprises and scientific-production associations subsystem integrated (complex) economic diagnostics, is far from complete. Among the prospects for further development in this direction can undoubtedly be called the universal application of methods for creating management subsystem, training specialists for the sectors of the national system of the economy and a number of other important issues that appears no less urgent.

Ключові слова: виробниче об'єднання, діагностика, діяльність, країна, організаційне забезпечення, особливість, підсистема, промислове підприємство, система стратегічного управління, функціонально розвинута

Ключевые слова: деятельность, диагностика, организационное обеспечение, особенность, подсистема, предприятие, производственное объединение, система стратегического управления, страна, функционально

Keywords: activity, diagnostics, an association, organizational support, feature, subsystem, company, strategic management system, a country, functional

ВСТУП

Сучасний розвиток національної економіки країни характеризується незначними темпами науково-технічного (інноваційного) напрямку розвитку, невеликими масштабами виробництва і збуту, застійними процесами у зміні їх структури та нескладними міжгосподарськими зв'язками. У цих умовах підвищення економічної ефективності господарської діяльності промислових підприємств, науково-виробничих об'єднань вимагає покращення системи управління економікою держави у всіх без виключення її ланках та багато ін.

Один із шляхів удосконалення управління – створення ефективних функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань. За останні роки промисловістю країни накопичено значний досвід з подальшого удосконалення функцій управління, а саме, таких, як планування та облік. Однак, підвищення економічної ефективності функціонування створюваних функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань потребує забезпечення замкнення функціонального контуру управління і розвиток не окремих, а усіх без виключення керуючих функцій.

Важливою підсистемою в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, на яку потрібно звернути особливу увагу розробникам систем управління та працівникам промисловості, виступає підсистема комплексно-економічної діагностики. Завдання економічної діагностики в порівнянні із плановими і обліковими мають більш високу економічну ефективність. Так, дослідження, проведені у різних галузях промисловості, показали, що впровадження в межах функціонально розвинутої системи стратегічного управління діяльністю

підприємств і виробничих об'єднань першочергових завдань інтегрованої економічної діагностики тільки на 11 (одинадцяти) підприємствах надає підсумковий річний економічний ефект, який приблизно дорівнює 1,9 млн. грн. Цей факт можливо пояснити тим, що по-перше, економічна діагностика у повсякденній роботі підприємств виступає як основний засіб виявлення господарського розвитку та виявлення виробничих резервів і, по-друге, займаючи в системі управління проміжне положення між планово-обліковою інформацією та прийняттям управлінських рішень, діагностика виступає базою для прийняття рішень, їх логічною основою. Від комплексності, якості і своєчасності діагностики залежить і оптимальність рішень, які приймаються, ефективність управління.

Тим не менш у галузях промисловості в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань діагностика ще не зайняла відповідного місця: у більшості функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань питома вага локально впроваджуваних завдань інтегрованої економічної діагностики досить незначна, як правило, приблизно 3-8 % від загальної кількості функціональних завдань. Таке положення склалося внаслідок декількох причин: доволі широко розповсюдженої думки серед деяких розробників систем управління про те, що діагностика в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань не відіграє самостійної ролі і може розглядатися виключно як компонент інших функціональних підсистем (цей факт, зокрема, знайшов вираження у ряді методичних матеріалів, де функція економічної діагностики розглянута досить поверхнево); повної відсутності вивчення питань організації економічної діагностики із застосуванням машин електронних цифрових в міжгалузевих та галузевих інструктивно-методичних і методологічних

матеріалах із діагностики; слабкого розроблення та недостатнього висвітлення у спеціальних літературних джерелах теоретичних і методологічних аспектів проблеми організації економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань і науково-практичного досвіду, таке ін.

Попередня практика розвитку функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань переконливо довела неефективність локального підходу до формування та впровадження функції інтегрованої економічної діагностики – вирішення часткових економіко-аналітичних завдань, які розосереджені за багатьма функціональними підсистемами. Докорінне покращення організації економічної діагностики на промислових підприємствах і в науково-виробничих об'єднаннях можливе лише тільки за умов створення та розвитку у складі кожної функціонально розвинутої системи стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань самостійної функціональної підсистеми планомірної (комплексної) економічної діагностики. Саме розгляду цієї проблеми і присвячена означена науково-практична стаття. В її основу були покладені матеріали багаторічного практичного досвіду та особистих досліджень в області формування і впровадження економічної діагностики на ряді підприємств таких галузей промисловості національної економічної системи країни як суднобудування та машинобудування. Був, в значній мірі, використаний також і провідний досвід інших галузей промисловості в цієї області, наприклад, агропродовольчого комплексу та ін.

Особливості створення загальної організаційного забезпечення функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань знайшли відображення в літературних джерелах таких авторів як Г.В. Бережнов [1], М.С. Салова [2], В.А. Цветков [3] та інших і відповідних керівних методичних матеріалах тощо. Питанням спеціального організаційного забезпечення не було приділено достатньої уваги. Зокрема, це відноситься до організаційного забезпечення підсистеми комбінованої (комплексної) економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань, яке залишається практично зовсім не дослідженим, не дивлячись на той факт, що існує значна кількість наукової і навчально-методичної літератури з питань загальної організації економічної діагностики наступних дослідників: С.С. Башмаков [4], Є.М. Горшков [5], І.М. Дубина [6], В. Железняков [7], Ю. Загорна [8], Т.В. Зубирев [9], Н. Івлева [10], С. І. Крилов [11], Є. Сагієв [12], Д.М. Саприкін [13] та інших. Немає ні однієї роботи, яка була б спеціально присвячена організаційному забезпеченню економічної діагностики в сучасних нестабільних умовах його функціонального розвитку і розглядала б комплексно весь спектр питань, які відносяться до даної проблематики. В роботах ж, які

стосуються формування та впровадження функції економічної діагностики господарської діяльності промислових підприємств і виробничих об'єднань взагалі, підіймаються, як правило, лише окремі сторони організаційного забезпечення діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань. Так, вважається, що інформаційно-обчислювальні центри мають у наявності необхідні приміщення, обладнання, а також кадри фахівців. В цих умовах для машинної реалізації економіко-аналітичних завдань потрібно передбачити в штаті інформаційно-обчислювальних центрів лише фахівців із інтегрованої економічної діагностики виробничо-господарської діяльності в якості постановників завдань. Іншого організованого забезпечення тут не потрібно. Обмеженість такого підходу очевидна: уведення до штату інформаційно-обчислювальних центрів постановників економіко-аналітичних завдань, хоча і виступає потрібним кроком, але тільки саме по собі не вирішує та не може вирішити усіх питань інструментарію організаційного забезпечення функції інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, ін.

МЕТА РОБОТИ зведена до того, щоб вперше розкрити основні, найбільш важливі сторони інструментарію організаційного забезпечення підсистеми економічної діагностики в сучасних умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, ін.

МЕТОДИ ДОСЛІДЖЕННЯ

Теоретико-методологічною основою даної статті виступає діалектичний метод та основні положення теорії функції діагностики, системи управління. В процесі дослідження використовувалися такі методи: *абстрактно-логічний* (для теоретичного узагальнення і формулювання висновків); *монографічний* (при дослідженні теоретичних методик діагностики, системи управління); *економіко-статистичний*, *розрахунково-конструктивний*, *порівняльний* (при комплексному аналізі та оцінці стану функції діагностики системи стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань); *групування* (з метою характеристики інструментарію організаційного забезпечення підсистеми діагностики в системі стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань); *графічний* (при побудові: загальної структури блок-схеми організаційного забезпечення підсистеми координованої економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань національної економічної системи країни; блок-схеми організаційної структури підсистеми універсальної економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань на ранніх стадіях формування і впровадження економіко-аналітичних

розрахунків; блок-схеми організаційної структури підсистеми комплектної економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств та науково-виробничих об'єднань національної системи країни, характерної для більш високого рівня формування і впровадження економіко-аналітичних розрахунків) і таке інше.

РЕЗУЛЬТАТИ

В цьому зв'язку на сам перед уявляється необхідним сформулювати поняття інструментарію організаційного забезпечення підсистеми колективної (комплексної) економічної діагностики. Воно являє собою сукупність структурних частин (внутрішніх структурних підрозділів, осіб), методів і засобів

організації їх взаємодії з технічним комплексом та між собою в процесі створення підсистеми і сучасного економічно ефективного функціонально розвинутого вирішення завдань економічної діагностики і ін.

Найважливішим елементом методу інструментарію організаційного забезпечення підсистеми колективної (комплексної) економічної діагностики виступає його організаційна структура (рис. 1). Універсальний (типовий) метод формування та впровадження організаційних структур функціонально розвинутих систем управління спеціального призначення не розроблений. Як правило, в значній мірі, їх синтез відбувається на базисі евристичних методів.

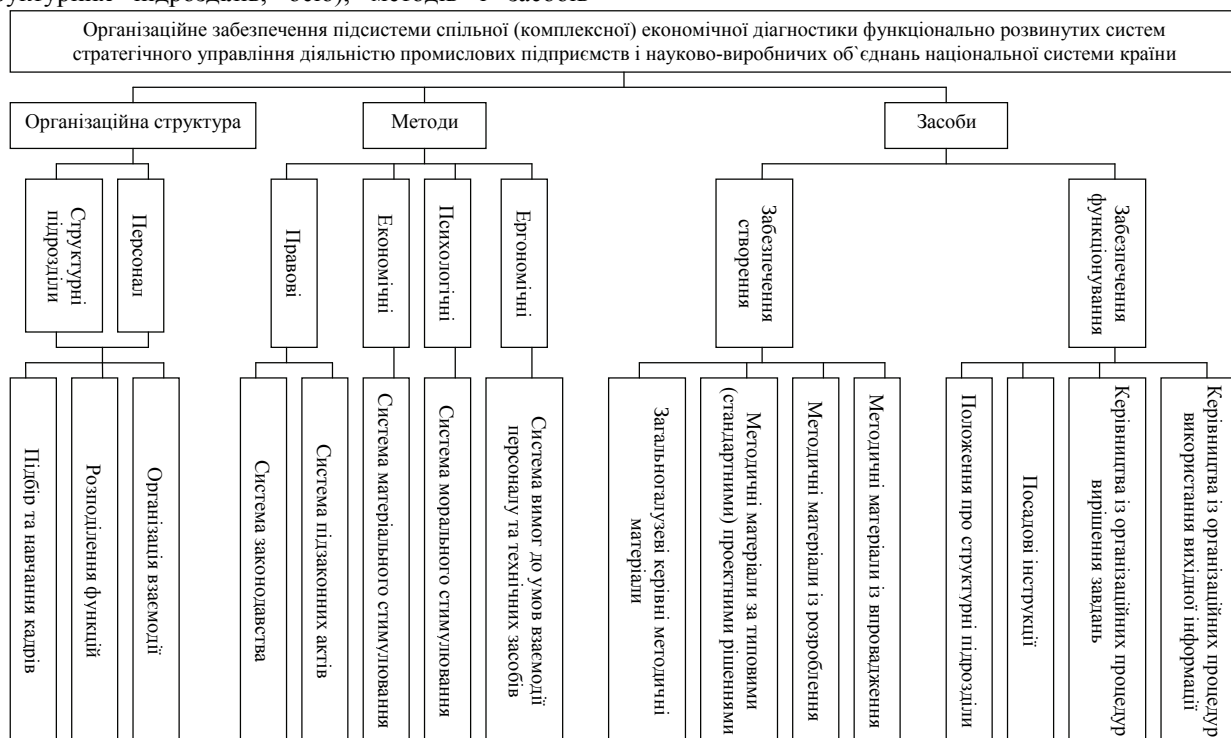

Рис. 1. Загальна структурна блок-схема інструментарію організаційного забезпечення підсистеми координованої (комплексної) економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань національної економічної системи країни

Початковим моментом в формуванні та впровадженні структури організаційного забезпечення підсистеми коаліційної (комплексної) економічної діагностики виступає дослідження її економіко-аналітичних функцій на промисловому підприємстві і в науково-виробничому об'єднанні та отримання на цієї основі впорядкованої сукупності доцільно згрупованих комплексів завдань апарата управління з відповідним описом процесів їх безпосередньої реалізації. Спрощено під економіко-аналітичними функціями можна розуміти перелік питань, які вирішуються органами управління і окремими працівниками підприємства в процесі діагностики його діяльності.

Виконання економіко-аналітичних функцій пов'язано із реєстрацією, збором, прийманням-передачею, обробленням інформаційних даних та

використанням результатів цієї обробки. Тому, дослідження економіко-аналітичних функцій, в першу чергу, зведене до вивчення інформаційних аспектів підсистеми інтегрованої економічної діагностики, складу і застосування початкових даних, потоків руху інформації, обсягів обробленої інформації, обсягів вихідної інформації та інше. Оскільки процес вирішення задач функції економічної діагностики являє собою сукупність стандартних (однотипних) процедур і їх відповідне інформаційне забезпечення, тоді з'являється можливість встановити послідовність їх виконання в залежності від логічних та технологічних зв'язків підсистеми. В кінцевому рахунку таке дослідження дозволить отримати повне уявлення про структуру економіко-аналітичних функцій, які виконуються на різних рівнях системи управління.

Наступна задача, яка повинна бути вирішена на основі дослідження економіко-аналітичних функцій, що виконуються на промислових підприємствах і у виробничих об'єднаннях, виступає у визначенні напрямків розвитку та удосконалення їх виконання. Справа в тому, що в практиці роботи підприємств (об'єднань) ще не рідкі випадки нечіткого закріплення різних економіко-аналітичних функцій за окремими внутрішніми структурними підрозділами і працівниками. Цей факт призводить до того, що ряд питань підсистеми інтегрованої економічної діагностики взагалі випадає із поля зору, інші робляться не в повному обсязі, не у необхідні строки, інше.

І, на сам кінець, ще одне важливе завдання, вирішення якого повинне бути знайдено в процесі дослідження економіко-аналітичних функцій промислового підприємства та науково-виробничого об'єднання, впливає із особливостей ефективного функціонально розвинутого вирішення задач економічної діагностики та виступає в розподіленні робіт із економічної діагностики між машинною частиною управління і її персоналом. Сучасне формування та впровадження функції економічної діагностики змінює не тільки її методологію, але і її організаційне забезпечення. Сучасні нестабільні умови та використання машин електронних цифрових здійснюють безпосередній вплив на економіко-аналітичні функції, які виконуються персоналом системи управління, змінюють структуру апарату управління і характер взаємовідносин між різними структурними підрозділами. Сучасне формування та впровадження підсистеми економічної діагностики може супроводжуватися повною передачею окремих або часткових функцій від людини машині електронної цифрової, у другому випадку просто скорочуючи обсяг робіт із тієї або іншої функції, яка виконується людиною. Але в обох випадках це призводить до зміни економіко-аналітичних функцій, до зміни наявної структури системи управління апарату і багато чого іншого.

При розподіленні економіко-аналітичних функцій між машинною частиною системи управління та персоналом виходять із того, що машина електронна цифрова – цей досконалий і достатньо надійний інструмент для проведення кількісної економічної діагностики, після введення в неї відповідної вхідної інформації та програми може видавати релевантну інформацію; але тільки людина здатна на основі цієї інформації приймати рішення, які відповідають потребам реальної дійсності. Розподілення економіко-аналітичних функцій між людиною і машиною електронною цифровою потрібно розглядати не як поодинокий захід, а як безперервний процес, який обумовлений безперервністю розвитку техніки та забезпечує динамічну рівновагу між елементами системи управління підприємством і ін.

Тільки всебічне дослідження економіко-аналітичних функцій, виконуваних на підприємстві (об'єднанні), з позицій їх повноти та обсягу робіт із перетворення інформаційних даних, відповідності елементарних економіко-аналітичних функцій загальної цілі економічної діагностики і

раціонального розподілення функцій між машинною та «людською» частинами системи управління створює основу для формування організаційної структури функції інтегрованої економічної діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань. Використання сучасної обчислювальної техніки в технологічному процесі обробки інформаційних даних та прийняття керуючих рішень не може відбутися без певної реорганізації апарату системи управління взагалі і апарату, що безпосередньо займається підсистемою економічної діагностики, зокрема, ін.

Перелік структурних частин (підрозділів, служб, осіб), взятих у їх взаємозв'язку та наділених певними ресурсами для здійснення економіко-аналітичних функцій, утворює організаційну структуру підсистеми зчленованої (комплексної) економічної діагностики. Він повинен визначитися за умов виконання усіх функцій підсистеми з урахуванням підвищення продуктивності праці і покращення якісних характеристик, технічних параметрів роботи персоналу управління. Основна ціль формування організаційної структури підсистеми об'єднаної (комплексної) економічної діагностики виступає в просторовому та часовому розподіленні і закріпленні комплексів задач та робіт із економічної діагностики між структурними підрозділами і окремими виконавцями, у встановленні ієрархії структурних частин, а також в організації їх взаємодії, що дозволить забезпечити найбільш ефективне функціонування підсистеми. Організаційна структура підсистеми з'єднаної (комплексної) економічної діагностики буде відрізнятися від існуючої в традиційних умовах. Ці відмінності знайдуть своє відображення у створенні нових структурних підрозділів, об'єднанні ряду структурних підрозділів на основі централізації економіко-аналітичних функцій, раціональної спеціалізації структурних підрозділів на основі покращення форм розподілу та кооперації праці, зміні взаємозв'язків між структурними підрозділами, зміні системи підпорядкування підрозділів та ін.

Найважливішою особливістю нової організаційної структури економічної діагностики на підприємстві (об'єднанні) виступає те, що вона ґрунтується на сучасній економічно ефективній організації руху і оброблення інформаційних даних в межах прийнятої методології підсистеми інтегрованої економічної діагностики виробничо-господарської діяльності і багато чого ін.

Розроблення та формування організаційної структури підсистеми апокрифічної (комплексної) економічної діагностики, не дивлячись на деякі особливості і специфіку, пов'язані з умовами вирішення економіко-аналітичних задач, має цілий ряд загальних закономірностей, які обумовлені тим, що ця підсистема виступає складовою частиною системи управління підприємством (об'єднанням) у цілому. Ці закономірності зведені до наступного: принцип побудування структурної схеми функції інтегрованої економічної діагностики обирається

виходячи із найбільш раціональних форм розподілу та кооперування праці підрозділів і виконавців; в структурну схему поряд із чисто функціональними підрозділами включається підрозділ із оброблення економіко-аналітичних інформаційних даних (інформаційно-обчислювальний центр); при визначенні взаємозв'язків між підрозділами та виконавцями в процесі реалізації задач діагностики в якості основного передбачається взаємозв'язок через інформаційно-обчислювальний центр, ін.

Формування організаційної структури функції інтегрованої економічної діагностики – досить складний і трудомісткий процес, тому необхідним виступає створення інструменту, який дозволяє формувати конкретні організаційні структури, які максимально враховують специфіку різних підприємств (об'єднань) та обмеження, які накладаються технологією економічно ефективного функціонально розвинутого вирішення економіко-аналітичних задач. Таким інструментом може бути формування організаційних структур шляхом синтезу окремих структурних елементів і ін.

Формування організаційної структури підсистеми економічної діагностики в сучасних умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань висуває якісно нові вимоги до принципів і методів формування, для яких існуючі традиційні форми документів не прийнятні. В цих умовах потрібним виступає складання та використання наступної робочої документації: схеми взаємозв'язку задач економічної діагностики; функціонально-технологічних схем вирішення задач економічної діагностики; структурно-інформаційної схеми задач економічної діагностики; проекту організації комплексної економічної діагностики на промисловому підприємстві (об'єднанні) та інше.

Перерахована робоча документація дозволить забезпечити дотримання вимог системного підходу і здійснити формування організаційної структури підсистеми інтегрованої економічної діагностики на промисловому підприємстві та науково-виробничому об'єднанні із урахуванням технології машинної електронної цифрової обробки інформаційних даних. Схема взаємозв'язку задач підсистеми інтегрованої економічної діагностики при цьому буде відображати взаємозалежність задач і рівні їх вирішення. Окремі функціонально-технологічні схеми вирішення економіко-аналітичних задач відображають просторово-процедурну реалізацію окремих задач у

відповідності із процесом технологічного забезпечення їх вирішення та інше.

Структурно-інформаційна схема задач функції економічної діагностики показує їх розподіл між внутрішніми структурними підрозділами і окремими виконавцями та характеризує інформаційні взаємозв'язки із урахуванням часового циклу. Побудуванню структурно-інформаційної схеми на практиці повинне передувати складання переліку економіко-аналітичних задач із розподілом їх за внутрішніми структурними підрозділами і виконавцями і ін.

На основі схем взаємозв'язку задач підсистеми інтегрованої економічної діагностики (функціонально-технологічних та структурно-інформаційної) складається зведений робочий документ – проект організації комплексної економічної діагностики на промисловому підприємстві і в науково-виробничому об'єднанні. Із нього може впливати необхідність створення нових або перебудови раніше заснованих внутрішніх структурних підрозділів, зміни економіко-аналітичних функцій в різних внутрішніх структурних підрозділах і в окремих виконавців, приведення у відповідність штатів потребам нової структури організаційного забезпечення та багато ін.

Усі перераховані робочі документи повинні бути між собою взаємопов'язані, а розроблення організаційної структури підсистеми кон'югованої (комплексної) економічної діагностики повинне розглядатися як складова частина робіт із створення організаційної структури управління підприємством в цілому. Дотримання вказаних вимог дозволить забезпечити системність у формуванні організаційної структури економічної діагностики.

Застосування сучасних машин електронних цифрових в економіко-аналітичних розрахунках не призводить до змін в ієрархії побудування організаційної структури підсистеми інтегрованої економічної діагностики. Нове виступає в тому, що в існуючу структуру включаються внутрішні структурні підрозділи (підрозділ) із обробки інформаційних даних. Однак, організаційна структура на різних стадіях функціонування підсистеми сформованої економічної діагностики не залишається незмінною і таке інше.

Для початкових стадій формування та впровадження функціонально розвинутих економіко-аналітичних розрахунків найбільш універсальною (типовою) уявляється наступна блок-схема організаційної структури (рис. 2).

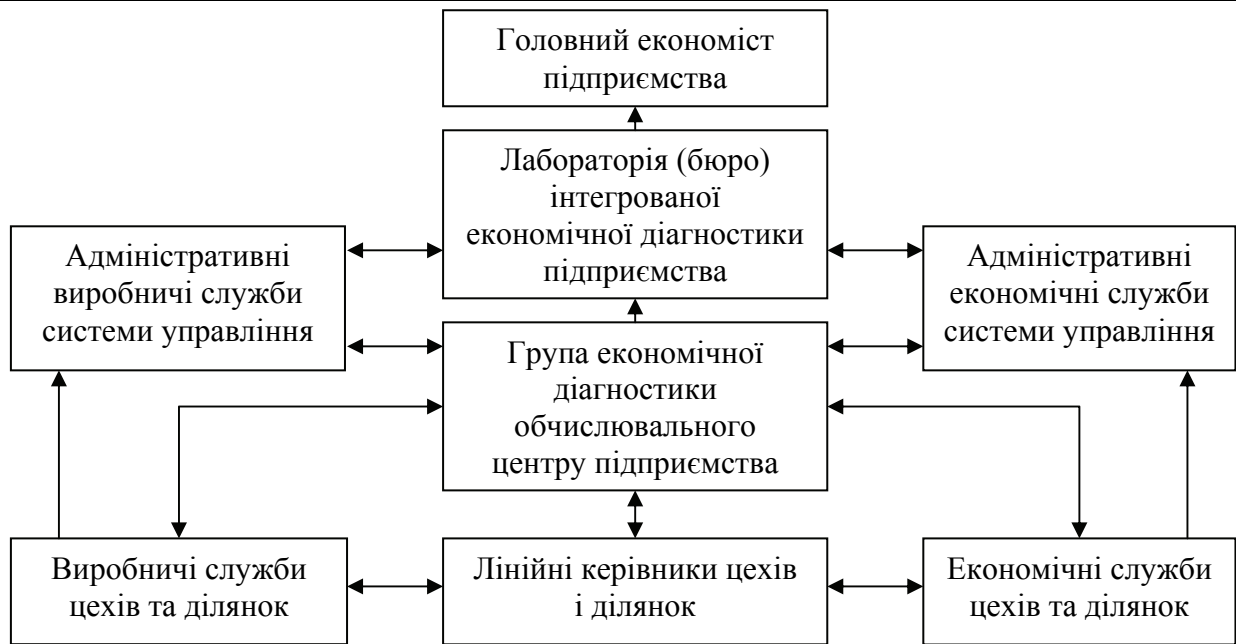

Рис. 2. Блок-схема організаційної структури підсистеми універсальної (комплексної) економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань на ранніх стадіях формування та впровадження економіко-аналітичних розрахунків

Дана схема організаційної структури підсистеми інтегрованої економічної діагностики переважає. Тут не виникає ще гострої потреби в кардинальній перебудові структури, і принципово новітнім для підсистеми композиційної (комплексної) економічної діагностики буде не тільки поява такого внутрішнього структурного підрозділу, як група економічної діагностики в обчислювальному центрі підприємства (об'єднання). В задачі цієї групи входять: постановка задач економічної діагностики та розроблення для них відповідного механізму економетричного забезпечення; розроблення економічно ефективної машинної технології оброблення економіко-аналітичних даних; забезпечення виконання робіт за допомогою машин електронних цифрових; зберігання і обґрунтування економіко-аналітичних даних. Централізовано перероблюючи економіко-аналітичну інформацію, група інтегрованої економічної діагностики обчислювального центру буде пов'язана як із системою лінійного управління та усіма функціональними службами, так і з системою, яка керує підприємство (об'єднання). Ці зв'язки будуть проявлятися в отриманні інформації від відповідних внутрішніх структурних підрозділів (дільниць, цехів, служб), переробці її та наданні кінцевої інформації назад в ці самі підрозділи і вищому керівництву і таке ін.

Важливу роль в структурі організаційного забезпечення підсистеми управління покликана відігравати лабораторія (бюро) економічної діагностики, яка підпорядкована безпосередньо головному економісту підприємства або начальнику планово-виробничого відділу (ПВВ). Знання цього спеціалізованого структурного підрозділу у здійсненні і координуванні на підприємствах робіт із економічної діагностики досить велике в будь-яких умовах, незалежно від стадій формування та впровадження функцій управління. Ця обставина

неодноразово була підкреслена багатьма провідними вченими і фахівцями в області економічної діагностики. Але ще більшого значення набувають лабораторії (бюро) економічної діагностики в сучасних умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань, коли масштаби і глибина підсистеми економічної діагностики на підприємствах істотно зростають. Цей факт відбувається в результаті якісної зміни функцій лабораторій (бюро), які передають основну частину технічної роботи із діагностики в групу економічної діагностики обчислювального центру суб'єкта сфери і зосереджують свою увагу на комплексі організаційно-методичних робіт та ін.

Лабораторія (бюро) інтегрованої економічної діагностики виконує у цьому випадку наступні ключові функції: здійснює прив'язку типових галузевих методичних матеріалів із економічної діагностики до умов підприємства; веде розроблення власних методичних матеріалів (із періодичної діагностики роботи підприємства, із внутрішньогосподарської діагностики, із оперативної діагностики та інше); розробляє загальну програму економіко-аналітичної роботи на підприємстві (об'єднанні); складає індивідуальні, структурні і зведені графіки виконання економіко-аналітичних робіт; розробляє форми вихідних економіко-аналітичних даних.

Внутрішня структура та функції лабораторії (бюро) економічної діагностики в умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань на різних підприємствах, природно, можуть бути різними, причому це буде залежати не тільки від розмірів промислового підприємства (об'єднання) та складності виробництва, але і від підбирання

керівних кадрів.

В сучасних умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань економічна діагностика як і раніше залишається функцією економічних та технічних служб, а також функцією лінійного персоналу цехів і ділянок. Однак, характер економіко-аналітичної роботи в цих структурних підрозділах істотно трансформується. Із технічних операцій за цими внутрішніми структурними підрозділами зберігається, в основному, тільки підготовка початкової інформації, в той же час зростає питома вага економіко-аналітико-конструктивної роботи, яка здійснюється на основі машинних електронних цифрових документів. Скорочення чисельності персоналу на початкових стадіях формування та впровадження підсистеми

інтегрованої економічної діагностики не відбувається, ефект, в значній мірі, досягається в іншому – покращенні якісних характеристик і технічних параметрів діагностики, підвищенні її комплексності, аналітичності та оперативності, ін.

Більш істотних якісних змін в організаційній структурі діагностики на промислових підприємствах і в науково-виробничих об'єднаннях потрібно очікувати при досягненні відносно високого рівня ефективності економіко-аналітичних розрахунків при досить повному охопленні обчислювальною технікою обсягу робіт за відповідними процедурами. Для цього рівня формування та впровадження функції діагностики найбільш характерною уявляється блок-схема організаційної структури, яка точно наведена на рис. 3.

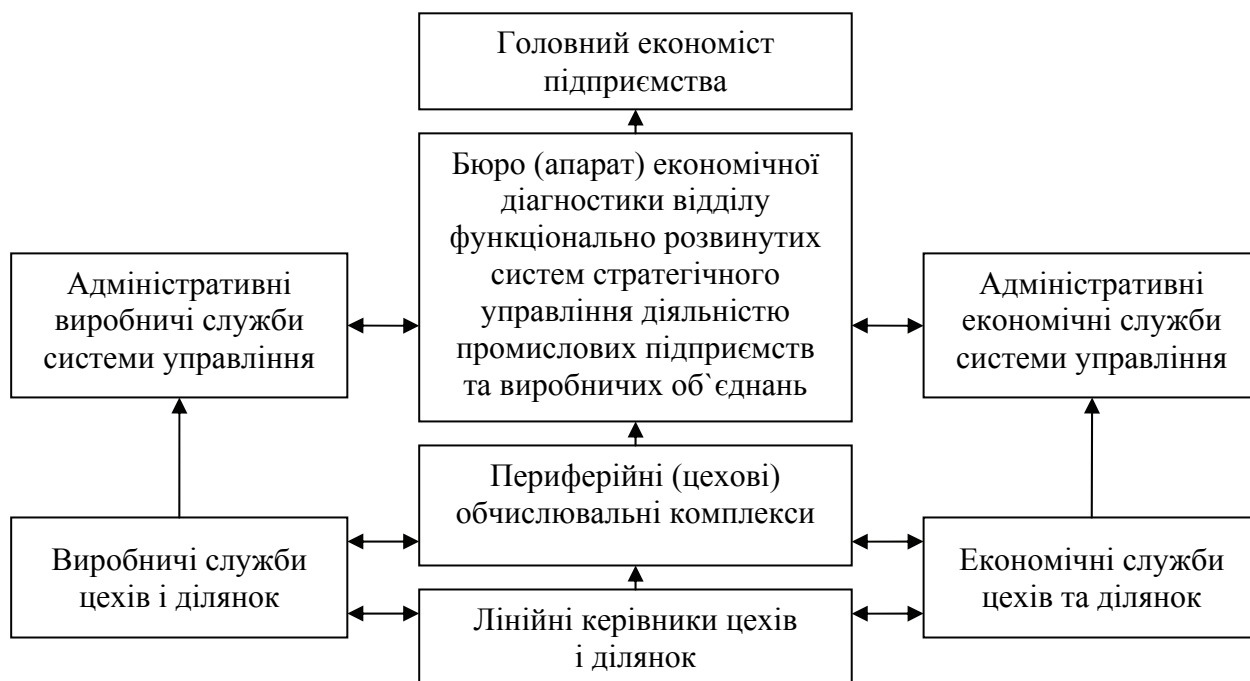

Рис. 3. Блок-схема організаційної структури підсистеми комплектної (комплексної) економічної діагностики функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань національної системи країни, характерна для більш високого рівня формування та впровадження економіко-аналітичних розрахунків

Основою побудовання структури організаційного забезпечення даного виду виступає: 1) розвинута технічна база, яка включає периферійні (цехові) обчислювальні лабораторні комплекси, які здійснюють економіко-аналітичні розрахунки для цехів і ділянок, та бюро економічної діагностики відділу функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, орієнтоване на виконання розрахунків для суб'єкта виробничо-господарської діяльності в цілому; 2) висококваліфікований персонал, який володіє знаннями як в області діагностики, так і в галузі функціонально розвинутої обробки інформації і ін.

Відмінною рисою організаційної структури цього типу буде те, що єдиним координаційним центром економіко-аналітичної роботи на підприємстві (об'єднанні) стане бюро економічної діагностики

відділу функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, яке візьме на себе усі теоретико-методологічні та структурно-організаційні функції. Високий рівень ефективності економічної діагностики об'єктивно буде сприяти загальному скороченню чисельності персоналу, який виконує економіко-аналітичні функції, а також призведе до виникнення необхідності його перерозподілу між окремими структурними ланками. Зокрема, збільшиться чисельність економіко-аналітичного персоналу в сфері функціонально розвинутої обробки економіко-аналітичної інформації і зменшиться кількість робітників, які займаються діагностикою в цехах, відділах та адміністративних службах системи стратегічного управління. Для цих внутрішніх структурних підрозділів залишиться необхідність збереження в них незначного за обсягом контингенту

висококваліфікованих фахівців і відпаде зовсім потреба в спеціалістах – економістах-аналітиках нижчої та середньої кваліфікації та ін.

Організаційна структура підсистеми пов'язаної (комплексної) економічної діагностики формально закріплюється на підприємстві (об'єднанні) положеннями про внутрішні структурні підрозділи, які фіксують закріплення задач і процедур діагностики за кожною структурною ланкою, їх права, відповідальність та зв'язки в процесі реалізації задач підсистеми; методичними і інструктивними документами, які відображають порядок вирішення задач діагностики; посадовими інструкціями персоналу. Зокрема, формування та впровадження економіко-аналітичних розрахунків передбачає, на самперед, розроблення і затвердження «Положення про бюро (групу) економічної діагностики відділу функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань» і певне коректування положень для існуючих внутрішніх структурних підрозділів, а також складання для кожної задачі наступної сукупності методичних та інструктивних документів: описання області застосування задачі; інструкції із заповнення вхідних документів; інструкції із обробки вхідних інформаційних даних; інструкції із роботи з вихідними документами.

Зміна технології вирішення задач інтегрованої економічної діагностики істотно впливає на характер і зміст праці різних категорій персоналу, що призводить до потреби внесення відповідних змін у посадові інструкції. Коректування посадових інструкцій персоналу робиться на основі доповнень до них. Економіко-аналітична робота в кожному внутрішньому структурному підрозділі буде відповідати завданій технології лише у тому випадку, коли виконавці усіх рівнів будуть знати, що, як і в які терміни робити та таке інше.

Якість функціонування підсистеми систематичної (комплексної) економічної діагностики в функціонально розвинутій системі стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань цілком залежить від роботи з кадрами. Ні організаційна структура підсистеми, ні система механізмів управління не нададуть бажаного економічного ефекту, якщо персонал апарату системи управління не буде володіти мистецтвом та майстерністю застосування принципів і методів діагностики на практиці і ін.

В умовах створення та функціонування підсистеми уявної (комплексної) економічної діагностики також особливого значення набуває підготовка кадрів економіко-аналітичного профілю. Неможливо у цьому зв'язку не погодитися із тим беззаперечним фактом, що необхідною складовою виступає підготовка кадрів за спеціальністю економістів-аналітиків, які були б організаторами функції інтегрованої економічної діагностики на кожному промисловому підприємстві. На нашу думку, уявляється, що підготовка для промисловості держави економістів-аналітиків повинна відбуватися на фоні загального зміцнення уваги у вузівських освітніх і наукових програмах для інженерно-

економічних спеціальностей до таких дисциплін як: «Економічна діагностика»; «Моделі і методи прийняття рішень в аналізі та аудиті»; «Управлінські інформаційні системи в аналізі та аудиті» і багато яких інших.

Досвід формування і впровадження функції інтегрованої економічної діагностики на підприємствах та у об'єднаннях свідчить, в умовах функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю промислових підприємств і науково-виробничих об'єднань в діагностиці, як і в інших змістовних сферах економічної роботи, намітилися певні тенденції до корінної спеціалізації. Зокрема, спеціалізація поділяє економіко-аналітичну роботу на наступні види: методологічні розробки, системні рішення, постановка задач, складання програм та інше. Така спеціалізація вносить істотні відмінності у функції, які виконуються персоналом підсистеми монолітної (комплексної) економічної діагностики, і в цих умовах правомірно говорити не про економістів або економістів-аналітиків взагалі, а про економістів-аналітиків-методологів, економістів-аналітиків-системотехніків та економістів-аналітиків-постановників завдань і багато ін.

Основним завданням економістів-аналітиків-методологів виступає розроблення або прив'язка типових методичних та інструктивних матеріалів із інтегрованої економічної діагностики на промисловому підприємстві і у науково-виробничому об'єднанні, а також її організація виходячи із цілей підвищення економічної ефективності виробничо-господарської діяльності та покращення якісних характеристик, технічних параметрів роботи. Саме економісти-аналітики-методологи визначають напрямки розвитку і фронт робіт для іншого персоналу підсистеми. Тому, економіст-аналітик-методолог повинен знати сучасний стан теорії та практики набірної (комплексної) економічної діагностики, добре розбиратися в принципах і цілях ринкових відносин, знати можливості сучасної електронно-обчислювальної техніки, ін.

До числа провідних фахівців в підсистемі неподільної (комплексної) економічної діагностики поряд з економістами-аналітиками-методологами потрібно віднести і економістів-аналітиків-системотехніків. Їх задача виступає в підготовці рішень загальносистемного характеру, зокрема, складанні схем інформаційних зв'язків комплексів завдань економічної діагностики, розробці організаційно-технологічних схем вирішення задач, формуванні вимог до паралельних функціональних підсистем функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань і таким, що забезпечують підсистемам. Виконання цієї роботи вимагає від економістів-аналітиків-системотехніків широкої ерудиції як в області інформаційних аспектів підсистеми економічної діагностики, так і в області організації та технології сучасної ефективної обробки даних, інше.

Економісти-аналітики-постановники задач і економісти-аналітики-програмісти являють собою найбільш чисельну групу персоналу підсистеми

цілісної (комплексної) економічної діагностики. В обов'язки цих фахівців входить розроблення та контроль за експлуатацією комплексів задач функції.

Економіст-аналітик-постановник задач повинен добре знати методику сукупної (комплексної) економічної діагностики та практику її організації на підприємствах, розумітися в особливостях інформаційного забезпечення задач діагностики в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і виробничих об'єднань, знати більше ніж одну алгоритмічну мову програмування, мати достатнє уявлення про можливість технічних засобів, за допомогою яких передбачається інтенсифікувати процес вирішення завдань, та інше. Практика показує, без відповідних знань інформаційних, програмних і технічних аспектів розроблення коректних постановок економіко-аналітичних задач неможливе.

Важливі вимоги висуваються до кваліфікації програмістів, які розробляють програми вирішення завдань функції діагностики. Означені фахівці повинні: володіти знаннями принципів положень методики діагностики; вміти скласти блок-схеми та програми, які реалізують будь-який припис (алгоритм); оцінювати порівняльні можливості різних мов програмування стосовно до конкретних завдань; використовувати засоби економічно ефективного програмування; вміти раціонально організувати трансляцію і налагодження програм, раціонально організувати електронно-обчислювальний процес, оптимально використовувати можливості технічних засобів; вміти виділяти типові (універсальні) процедури при розробленні конкретних програм; знати системи стратегічного управління інструментарію економічного забезпечення сучасних машин електронних цифрових та ін.

На більш пізніх стадіях проектування, формування і впровадження економіко-аналітичних розрахунків при зростанні в технології вирішення завдань діагностики ролі банку даних досить вірогідним буде поява у складі підсистеми систематичної (комплексної) економічної діагностики спеціалістів із ведення баз економіко-аналітичних інформаційних даних та ін.

Змінюючи кваліфікаційний склад виконавців функції економічної діагностики на промислових підприємствах та у виробничих об'єднаннях, потрібно прагнути до того, щоб ефективність економіко-аналітичної роботи в сенсі її наукового рівня, досягнутих результатів, надійності і строків була найвищою, а використання потенційних можливостей персоналу найбільшим. Мова йде про оптимізацію діяльності персоналу підсистеми, тобто розроблення системи заходів, які забезпечують підпорядкування діяльності персоналу цілям та критеріям, встановленим як перед підсистемою, так і функціонально розвинутою системою стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань в цілому, і таких, що сприяють здійсненню цієї діяльності в завданому напрямку розвитку. А це значить, організація діяльності персоналу підсистеми повної (комплексної) економічної діагностики повинна базуватися, як було відзначено вище, на

комплексному та послідовному використанні правових, економічних, психологічних і інших методів впливу на персонал, за допомогою яких потрібно добитися повного підпорядкування апарата політиці управління і ін.

ВИСНОВКИ

Формування і впровадження підсистеми єдиної (комплексної) економічної діагностики пов'язане із вирішенням організаційних питань. Створення інструментарію організаційного забезпечення підсистеми означає як розмежування функцій між людиною та машиною електронною цифровою, так і більш чітке визначення функцій та завдань управлінського персоналу, а в ряді випадків і удосконалення організаційних схем органів управління, які виконують економіко-аналітичні функції. Вже на даному етапі очевидна доцільність виділення із числа структурних ланок підприємства (об'єднання), які займаються інтегрованою економічною діагностикою, провідного підрозділу, яке б визначало методичні принципи діагностики, її організацію на виробництві, напрямки розвитку діагностики в умовах функціонування функціонально розвинутих систем стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань. Створення в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств і науково-виробничих об'єднань організаційного забезпечення підсистеми системної (комплексної) економічної діагностики істотно зменшує трудомісткість економіко-аналітичних розрахунків, підвищуючи при цьому якісні характеристики та технічні параметри, економічну ефективність управління за рахунок досягнення глибинного всебічного висвітлення, високої комплексності і оперативності економічної діагностики. Наведене питання, яке вирішують при проектуванні в функціонально розвинутих системах стратегічного управління діяльністю підприємств та виробничих об'єднань підсистеми загальної (комплексної) економічної діагностики, далеко не повне. Серед перспектив подальшого розвитку в означеному напрямку можна без сумніву назвати застосування універсальних методів створення підсистеми управління, підготовку кадрів фахівців і цілий ряд інших питань, вирішення яких виступає не менш актуальним і таке інше.

Список використаних джерел

1. Бережнов, Г.В. Знание и культура предприятия: монография / Г.В. Бережнов. – М.: Дашков и К^о, 2011. – 319 с.; 21 см.; ISBN 978-5-394-01584-7.
2. Салова, М.С. Кооперативные системы и модели в аграрном секторе: монография / М.С. Салова. – М.: Дашков и К^о, 2012. – 302 с.: ил., табл.; 21 см.
3. Цветков, В.А. Корпоративный бизнес: теория и практика [Текст] / В.А. Цветков; Учреждение Росс. акад. наук, Ин-т проблем рынка РАН. – СПб: Нестор-История, 2011. – 501, [2] с.: ил., табл.; 24 см.; ISBN 978-5-98187-687-5.
4. Башмаков, С.С. Оценка кризисных явлений в развитии фирмы и разработка способов вывода ее из

кризиса [Монография] / С.С. Башмаков. - Москва: Лаборатория книги, 2010. - 57 с.: таблицы; ISBN 978-5-905815-01-0.

5. Горшков, Е.М. Макроэкономические основы антикризисного управления предприятием / Е.М. Горшков. - Москва: Лаб. книги, 2010. - 173с.

6. Дубина, И.Н. Управление творчеством персонала в условиях инновационной экономики / И.Н. Дубина. - М.: Academia, 2009. - 374 с.: ил.

7. Железняков, В. Проблемы повышения конкурентоспособности и эффективности предприятия / В. Железняков. - М.: Лабор. книги, 2010. - 74 с.

8. Загорная, Ю. Реорганизация производственных ресурсов предприятия / Ю. Загорная.- М.: Лаборатория книги, 2010.- 139с.; ISBN 978-5-905825-38-5.

9. Зубырев, Т.В. Разработка комплексных программ по решению социальных актуальных

проблем / Т.В. Зубырев. - М.: Лаб. книги, 2010. - 96 с.

10. Ивлева, Н. Диагностика финансово-хозяйственной деятельности предприятия / Н. Ивлева.- М.: Лаб. книги, 2010.-72с.; ISBN 978-5-905865-86-2.

11. Крылов, С.И. Развитие методологии анализа в сбалансированной системе показателей / С.И. Крылов. - М.: Финансы и статистика, 2010. - 149с.

12. Сагиев, Е. Оценка финансового состояния фирмы [Текст] / Еркин Сагиев. - Москва: Лаборатория книги, 2010. - 44 с.; ISBN 978-5-905835-13-1.

13. Сапрыкин, Д.Н. Как поделить бизнес, расходясь с партнёром: Реструктуризация предприятия / Д.Н. Сапрыкин.- М.: Лаб. книги, 2010.- 108с.